

EUROOPAN KESKUSPANKKI
PANKKIVALVONTA

Tarkastusopas: paikalla tehtävät tarkastukset ja sisäisen mallin tarkastukset

BANKENTOEZICHT

Syyskuu 2018

BANKTILLSYN BANKU UZRAUDZĪBA

BANKŪ PRIEŽIŪRA NADZÓR BANKOWY

VIGILANZA BANCARIA

BANKFELÜGYELET

BANKING SUPERVISION

SUPERVISION BANCAIRE BANČNI NADZOR

MAOIRSEACHT AR BHAINCÉIREACHT NADZOR BANAKA

BANKING SUPERVISION

PANGANDUJSJÄRELEVALVE

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKOVNI DOHLED

БАНКОВ НАДЗОР

BANKTILLSYN

BANKENAUF SICHT

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ PANKKIVALVONTA

SUPRAVEGHERE BANCARĂ BANKOVÝ DOHL'AD

SUPERVIŽJONI BANKARJA

SUPERVISIÓN BANCARIA

BANKING SUPERVISION

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKENAUF SICHT

Sisällys

Paikalla tehtävien tarkastusten ja sisäisen mallin tarkastusten suorittaminen	2
1 Yleiset tarkastusjärjestelyt	4
1.1 Merkittävien laitosten valvonnan organisointi	4
1.2 Tarkastuksista päättäminen	5
1.3 Tarkastusten tavoite	6
1.4 Tarkastusten riippumattomuus	7
1.5 Tarkastusryhmän päällikön rooli	7
1.6 Tarkastusryhmän kokoonpano	7
1.7 Valtiorajat ylittävä yhteistyö	8
2 Tarkastusprosessi	9
2.1 Tarkastuksen vaiheet	9
2.2 Tarkastuksen tärkeimpien vaiheiden kuvaus	9
2.3 Tarkastuksen tulokset	15
3 Tarkastusperiaatteet	19
3.1 Valvonta- ja tarkastusvaltuudet	19
3.2 Tarkastusryhmän toimintatavat	20
3.3 Tarkastettavan yhteisön oikeudet ja valvojien odotukset	22
3.4 Tarkastuksen kielijärjestelyt	25

Paikalla tehtävien tarkastusten ja sisäisen mallin tarkastusten suorittaminen

Johdanto

YVM-asetuksen¹ nojalla Euroopan keskuspankki (EKP) voi valvontatehtäviensä hoidossa suorittaa valvontatoimia sekä valvottavien yhteisöjen tiloissa että muualla. Kummankinlaisia valvontatoimia tarvitaan, jotta valvottavien yhteisöjen liiketoiminnasta saadaan riittävän tarkka kuva ja sitä pystytään arvioimaan riittävän perusteellisesti. Valvottavien yhteisöjen tiloissa suoritettava valvonta muodostuu YVM-asetuksen artiklan 12 mukaisesti **paikalla tehtävistä tarkastuksista** tai **sisäisen mallin tarkastuksista**.

Paikalla tehtävissä tarkastuksissa perehdytään yksityiskohtaisesti valvottavan yhteisön hallintoon sekä riskeihin ja niiden valvontaan. Sisäisen mallin tarkastuksissa puolestaan arvioidaan yksityiskohtaisesti sisäisiä malleja, joita yhteisö käyttää omia varoja koskevien vaatimusten laskennassa, sekä erityisesti malleissa käytettyjä menetelmiä, mallien soveltuvuutta, malleihin liittyviä riskejä ja niiden valvontaa sekä hallinnointia. Molemmantyyppisten tarkastusten kohdeala, aikataulu ja resurssit määritetään ennalta, ja tarkastuksen päätteeksi laaditaan raportti, jossa eritellään havainnot.

EKP on laatinut tämän oppaan yhteistyössä yhteiseen valvontamekanismiin (**YVM**) osallistuvien jäsenvaltioiden kansallisten toimivaltaisten viranomaisten (jäljempänä ”**kansalliset valvontaviranomaiset**”) kanssa, ja sen julkaisemisella edistetään avoimuutta. Opas tarjoaa valvottaville yhteisöille ja muille asiaankuuluville tahoille hyödyllistä tietoa EKP:n tarkastuksista, ja myös tarkastusten suorittamisesta vastaavat tarkastusryhmät voivat nojautua siihen työssään. Oppaassa käydään läpi tarkastusprosessi käynnistämispäätöksestä seurantatoimiin, ja siinä määritetään parhaat käytännöt, joilla edistetään tehokasta yhteistyötä tarkastuksen kohteena olevien yhteisöjen ja tarkastusryhmien välillä.

Tarkastettava yhteisö voi olla 1) **merkittävä laitos**², 2) **vähemmän merkittävä laitos** (kun EKP päättää käyttää valvontavaltuuksiaan suoraan johonkin vähemmän merkittävään laitokseen³) tai 3) muu YVM-asetuksen artiklan 10 kohdassa 1 tarkoitettu yhteisö (erityisesti kolmas osapuoli, jolle luottolaitos on ulkoistanut

¹ Neuvoston asetus (EU) N:o 1024/2013, annettu 15 päivänä lokakuuta 2013, luottolaitosten vakavaraisuusvalvontaan liittyvää politiikkaa koskevien erityistehtävien antamisesta Euroopan keskuspankille (EUVL L 287, 29.10.2013, s. 63).

² Määritelty YVM-asetuksen artiklan 6 kohdassa 4. Tarkastukset suoritetaan asetuksen artiklan 12 mukaisesti.

³ YVM-asetuksen artiklan 6 kohdan 5 alakohdan b mukaisesti.

toimintoja tai tehtäviä) tai muu yritys, jonka konsolidoidussa valvonnassa EKP toimii konsolidointiryhmän valvojana⁴. EKP voi tehdä tarkastuksia

- yhteiseen valvontamekanismiin osallistuvissa EU:n jäsenvaltioissa kansallisten valvontaviranomaisten avustuksella
- yhteiseen valvontamekanismiin osallistumattomissa EU:n jäsenvaltioissa
- EU:n ulkopuolisissa maissa.⁵

Opas ei kuitenkaan ole oikeudellisesti velvoittava asiakirja, eikä se korvaa unionin lainsäädännössä asetettuja vaatimuksia. Jos oppaan sisältö on ristiriidassa sovellettavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan lainsäädännön määräyksiä.

Opas ei myöskään koske tarkastuksia, joiden aiheet eivät kuulu EKP:lle annettujen valvontatehtävien piiriin. Esimerkiksi tarkastukset, jotka liittyvät kuluttajansuojaan tai epäilyksiin rahoitusjärjestelmän käytöstä rahanpesutarkoituksiin ja terrorismin rahoitukseen,⁶ kuuluvat kunkin mekanismiin osallistuvan maan omalle vastuulle.

Suunnitellut tarkastukset kirjataan yleensä kunkin merkittävän laitoksen pelkistettyyn valvontaohjelmaan,⁷ ja yhteisen valvontaryhmän koordinaattori keskustelee niistä etukäteen laitoksen kanssa.

Opas jakautuu kolmeen osaan:

- 1. Yleiset tarkastusjärjestelyt
- 2. Tarkastusprosessi
- 3. Tarkastuseriaatteet

⁴ YVM-asetuksen artiklan 12 kohdan 1 mukaisesti.

⁵ Lisätietoja on valtorajat ylittävää yhteistyötä koskevassa osassa 1.7.

⁶ Ks. YVM-asetuksen johdanto-osan kappaleet 28 ja 29.

⁷ Pelkistetystä valvontaohjelmasta käyvät ilmi seuraavalle vuodelle suunnitellut tärkeimmät (paikalla tai muualla toteutettavat) valvontatoimet, jotka edellyttävät laitokselta suoraa osallistumista.

1 Yleiset tarkastusjärjestelyt

1.1 Merkittävien laitosten valvonnan organisointi

EKP vastaa merkittävien laitosten suorasta valvonnasta YVM-asetuksen artiklan 4 ja **YVM-kehysasetuksen**⁸ artiklojen 43–69 mukaisesti.

1.1.1 Tarkastusten keskeinen oikeusperusta

Merkittävässä laitoksissa tehtävien tarkastusten keskeisen oikeusperustan muodostavat

- YVM-asetus, erityisesti artikla 12
- YVM-kehysasetus, erityisesti artiklat 143–146
- **vakavaraisuusdirektiivi**⁹, erityisesti artiklan 65 kohdan 3 alakohta c sekä artiklat 52, 53, 97, 99 ja 118 ja niiden kansalliset täytäntöönpanosäännökset.

1.1.2 Valvontaelimen rooli

EKP:n organisaatioon kuuluva valvontaelin vastaa EKP:lle uskottujen pankkivalvontatehtävien suunnittelusta ja toteutuksesta. Se laatii EKP:n neuvoston hyväksyttäväksi valmiit valvontapäätösluonnokset, jotka hyväksytään vastustamattajättämismenettelyllä YVM-asetuksen artiklan 26 kohdan 8 sekä EKP:n työjärjestyksen artiklan 13 g.2 mukaisesti.

YVM-asetuksen artiklan 12 kohdan 3 ja YVM-kehysasetuksen artiklan 143 nojalla tarkastusten on aina perustuttava EKP:n valvontapäätökseen.

1.1.3 Yhteisten valvontaryhmien rooli

Kunkin merkittävän laitoksen jatkuvasta valvonnasta vastaa oma **yhteinen valvontaryhmä**. Kussakin valvontaryhmässä on valvojia sekä EKP:stä että kansallisista valvontaviranomaisista. Valvontaryhmän johdossa on aina EKP:n palveluksessa (kyseisen laitoksen valvonnasta vastaavassa pääosastossa) oleva

⁸ Euroopan keskuspankin asetus (EU) N:o 468/2014, annettu 16 päivänä huhtikuuta 2014, kehyksen perustamisesta yhteisen valvontamekanismin puitteissa tehtävälle yhteistyölle EKP:n ja kansallisten toimivaltaisten viranomaisten välillä sekä kansallisten nimettyjen viranomaisten kanssa (YVM-kehysasetus) (EKP/2014/17) (EUVL L 141, 14.5.2014, s. 1).

⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/36/EU, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, oikeudesta harjoittaa luottolaitostoimintaa ja luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvalvonnasta, direktiivin 2002/87/EY muuttamisesta sekä direktiivien 2006/48/EY ja 2006/49/EY kumoamisesta (EUVL L 176, 27.6.2013, s. 338).

koordinaattori, jota avustavat alakoordinaattorit laitoksen valvonnassa mukana olevista kansallisista valvontaviranomaisista.

Yhteinen valvontaryhmä osallistuu paikalla tehtäviin tarkastuksiin muun muassa 1) laatimalla laitokselle valvontaohjelman, 2) pitämällä yhteyttä tarkastusryhmään tarkastuksen aikana ja 3) laatimalla tarkastushavaintojen pohjalta suosituksia tai päätösluonnoksia¹⁰ ja seuraamalla mahdollisesti vaadittujen korjaavien toimien tai valvontatoimien toteutusta.

Tämä opas ei koske yhteisten valvontaryhmien kanssa pankkien tiloissa pidettäviä kokouksia tai valvontaryhmien suorittamia valvontavierailuja, joissa jotakin erityisaihetta tarkastellaan perusteellisemmin yhteisön tiloissa, sillä tällaiset kokoukset ja vierailut eivät ole tarkastuksia vaan kuuluvat valvottavien yhteisöjen jatkuvaan valvontaan.

1.1.4 EKP:n rooli tarkastuksissa

Tarkastukset tukevat jatkuvaa valvontaa. EKP pyrkii ylläpitämään tarkkaa kuvaa luottolaitosten toiminnasta sekä jatkuvalla laitoksen ulkopuolella tehtävällä valvonnalla, jossa tiedot saadaan pääasiassa luottolaitoksilta itseltään, että tarkastuksilla, joissa voidaan tarkastaa muun muassa jatkuvassa valvonnassa käytettyjen tietojen paikkansapitävyys.

Pankeissa tehtävien tarkastusten toimisto ja sisäisten mallien toimisto EKP:n mikrovalvonnan pääosastossa IV vastaavat tarkastusten jatkuvasta seurannasta sekä siitä, että kaikissa tarkastuksissa noudatetaan samoja laadukkaita standardeja. Tehtävän täyttämiseksi toimistot tekevät läheistä yhteistyötä paitsi yhteisten valvontaryhmien myös kansallisten valvontaviranomaisten kanssa.

1.2 Tarkastuksista päättäminen

Tarkastuksista päätetään vakavaraisuusdirektiivin artiklan 99 mukaisesti virallisen valvontaohjelman pohjalta. Valvontaohjelma vahvistetaan vähintään vuosittain, ja sitä muokataan vuoden kuluessa. Tarkastusten toteutus perustuu aina EKP:n valvontapäätökseen, jossa määritetään tarkastuksen aihe ja tarkoitus.¹¹

Suunnitellut tarkastukset kirjataan valvontaohjelmaan, mutta tarkastus voidaan suorittaa myös ilman ennakoilmoitusta, jos luottolaitoksessa tai luottolaitosryhmässä ilmenee välittömiä valvontatoimia vaativa tapahtuma tai poikkeama.

¹⁰ Sisäisen mallin tarkastusten tuloksena laaditaan yleensä päätösluonnos. Sisäisiä malleja koskevat päätösluonnokset valmistelee pääsääntöisesti EKP:n sisäisten mallien toimisto, ja päätösluonnokset käyvät yhteisen valvontaryhmän tarkastettavina, ennen kuin ne toimitetaan valvontaelimen hyväksyttäväksi. Tarkastusten tuloksia käsitellään tarkemmin osassa 2.3.1.

¹¹ YVM-asetuksen artiklat 9, 11 ja 12 ja YVM-kehysasetuksen artiklat 142 ja 143.

1.3 Tarkastusten tavoite

Tarkastusten tavoitteena on analysoida perusteellisesti laitosten erilaisia riskejä, sisäisiä valvontajärjestelmiä, liiketoimintamalleja ja hallintoa. Tarkastukset toteutetaan ennalta määritellyssä laajuudessa ja aikataulussa tarkastettavien yhteisöjen tiloissa. Tarvittaessa tarkastuksen kohdealaa ja kestoja voidaan muuttaa vielä tarkastuksen aikana. Tarkoituksena on erityisesti

- tutkia ja arvioida tarkastettavan yhteisön riskien suuruutta, luonnetta ja piirteitä (myös sen yleisen riskikulttuurin valossa)
- tutkia ja arvioida, onko yhteisön hallinto ja sisäinen valvonta järjestetty asianmukaisesti ja riittävän laadukkaasti suhteessa sen liiketoimintaan ja riskeihin
- arvioida tarkastettavan yhteisön valvontajärjestelmiä ja riskienhallintamenettelyjä ja erityisesti kartoittaa heikkouksia, jotka saattavat vaikuttaa sen omiin varoihin
- tutkia yhteisön tase-erien laatua ja taloudellista tilannetta
- arvioida yhteisön liiketoimintamallia
- tarkastaa, noudattaako yhteisö pankkitoiminnan sääntelyvaatimuksia ja pääomavaatimusten sisäisiin laskentamalleihin sovellettavia oikeudellisia vaatimuksia (alkuhyväksyntä, olennaiset muutokset tai laajennukset, käyttöönotto, pysyvä osittainen käyttö tai siirtyminen vähemmän kehittyneiden menetelmien käyttöön).

Yhteisessä valvontamekanismissa tarkastukset toteutetaan osana yleistä valvontaprosessia. Mekanismin yhteisten toimintaperiaatteiden mukaan tarkastusten tulee olla

- **riskiperusteisia**, eli tarkastuksissa on keskityttävä erityisesti niihin osa-alueisiin tai toimintoihin, joiden riskejä pidetään suurina ja valvontaa vähäisenä. Tarkastuksissa on myös käytettävä yleisesti hyväksytyjä käsitteitä ja tekniikoita.
- **suhteellisuusperiaatteen mukaisia**, eli tarkastukset on mitoitettava aina tarkastettavan yhteisön koon, toiminnan ja riskiprofiilin mukaan. Näin tarkastusresurssitkin pystytään kohdentamaan tehokkaasti.
- **perinpohjaisia**, sillä valvonnassa on nykyisin perehdyttävä yhä syvällisemmin tarkastettavaan osa-alueeseen tai toimintaan, arvioissa on käytettävä entistä enemmän harkintaa ja tarkastettavan yhteisön riskiprofiili ja liiketoiminta-alueet on tunnettava entistä paremmin. Tällaisen syvällisen käsityksen luominen on mahdollista vain yhteisön tiloissa tehtävien tarkastusten tuottaman ensi käden tiedon pohjalta.
- **ennakoivia**, eli tarkastushetken tilanteen ja aiemman kehityksen lisäksi on pyrittävä ennakoimaan mahdollisia kehityskulkuja.

- **toimintakeskeisiä**, eli niiden tuloksena määritetään luottolaitokselle konkreettisia korjaavia toimia, joiden toteutusaikataulua yhteinen valvontaryhmä seuraa.

1.4 Tarkastusten riippumattomuus

Tarkastusryhmä ja sen päällikkö toimivat riippumattomasti mutta tekevät yhteistyötä yhteisen valvontaryhmän kanssa. Kun päätös tarkastuksen suorittamisesta on tehty, tarkastuksen toteutus on kokonaan tarkastusryhmän päällikön vastuulla. Hän myös laatii tarkastusraportin, johon tarkastushavainnot kirjataan.

1.5 Tarkastusryhmän päällikön rooli

YVM-kehysasetuksen artiklan 144 mukaan EKP:n on nimitettävä tarkastusryhmän päällikkö EKP:n tai kansallisen valvontaviranomaisen henkilöstön keskuudesta. Tarkastusryhmän päällikkö ei voi olla yhteisen valvontaryhmän jäsen, jotta EKP:stä käsin suoritettavan valvonnan ja paikalla tehtävien tarkastusten riippumattomuusperiaate toteutuu. Tarkastusryhmän muina jäseninä voi kuitenkin olla yhteisen valvontaryhmän jäseniä.

Tarkastusryhmän päällikkö on tarkastettavan yhteisön ensisijainen yhteyshenkilö tarkastuksen alaan liittyvissä kysymyksissä. Hän vastaa tarkastusryhmästä, organisoii tarkastuksen eri vaiheet ja allekirjoittaa tarkastusraportin. Hänen vastuullaan on myös huolehtia siitä, että asiaankuuluvat EKP:n toimistot ja päälliköt ovat perillä tarkastuksen etenemisestä.

Jos tarkastusryhmän päällikkö ei ole käytettävissä ja joudutaan korvaamaan, yhteinen valvontaryhmä ilmoittaa asiasta tarkastettavalle yhteisölle viipymättä.

1.6 Tarkastusryhmän kokoonpano

YVM-kehysasetuksen artiklan 144 mukaan EKP vastaa tarkastusryhmien perustamisesta ja kokoonpanosta kansallisten valvontaviranomaisten avustamana.

Tarkastusryhmän jäseninä voi olla EKP:n tarkastusasiantuntijoita sekä tarkastettavan yhteisön sijaintivaltion valvontaviranomaisen ja muiden asiaankuuluvien maiden valvontaviranomaisten pankkivalvojia, myös yhteisen valvontaryhmän jäseniä tai muita EKP:n valtuuttamia henkilöitä, kuten ulkopuolisia asiantuntijoita. Alkuperästään riippumatta kaikki tarkastusryhmän jäsenet työskentelevät tarkastuksen aikana samanarvoisessa asemassa ja EKP:n lukuun. Tarkastusryhmän päällikkö kantaa kokonaisvastuun ryhmän toiminnasta, ja jäsenet vastaavat työstään hänelle. Ulkopuoliset yritykset on sopimusteitse veloitettu noudattamaan EKP:n tiukkoja salassapitovelvollisuuksia: niin yrityksen kuin sen työntekijöiden on allekirjoitettava henkilökohtaiset salassapitosopimukset.

EKP nimittää tarkastusryhmän jäsenet, jotta ryhmä voi tehdä tarkastettavan yhteisön tiloissa kaikki tarpeelliset tarkastukset.¹²

1.7 Valtiorajat ylittävä yhteistyö

EKP ottaa tarkastuksista päättäessään huomioon kaikki yhteistyöjärjestelyt ja -sopimukset, joita tarkastusten kohdemaiden valvontaviranomaisten kanssa on mahdollisesti tehty sovellettavan lainsäädännön mukaisesti. Tarkastuksia suoritetaan vain yhteistyöjärjestelyjen ja -sopimusten mukaisesti ja vain tarkastuksen kohdemaan viranomaisten suostumuksella.

¹² YVM-asetuksen artiklan 12 kohta 1 ja YVM-kehysasetuksen artikla 143.

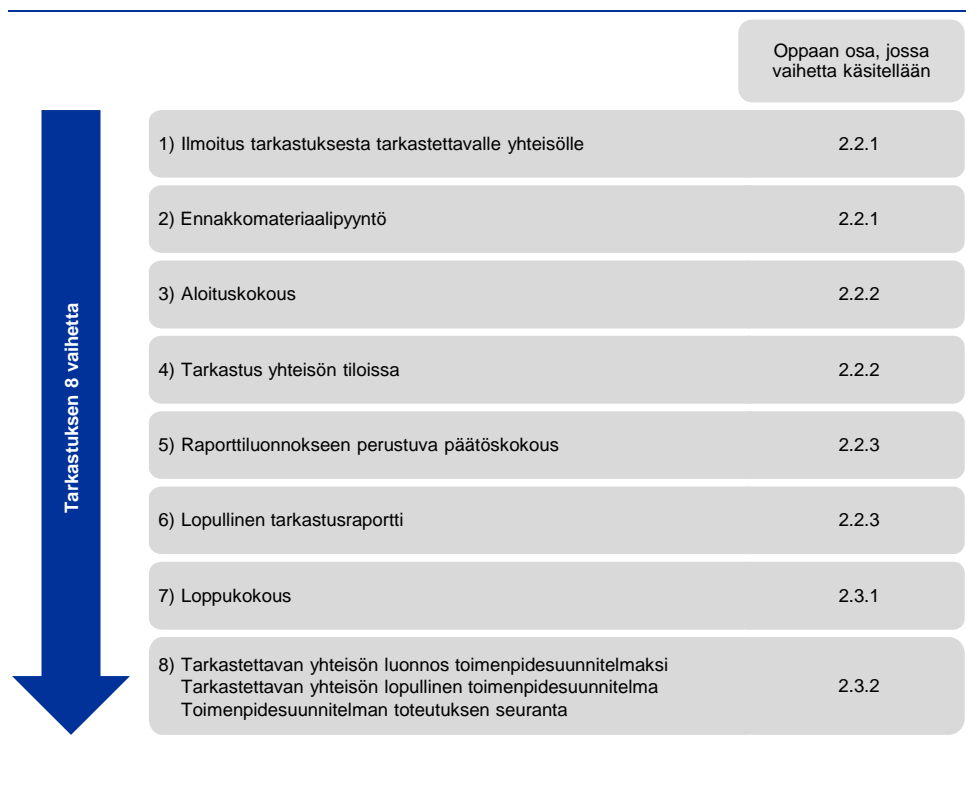
2 Tarkastusprosessi

2.1 Tarkastuksen vaiheet

Alla olevassa kaaviossa esitetään tarkastuksen eri vaiheet. Niitä kutakin käsitellään tarkemmin jäljempänä.

Kaavio 1

Tarkastuksen vaiheet

2.2 Tarkastuksen tärkeimpien vaiheiden kuvaus

2.2.1 Tarkastuksen valmisteluvaihe

Varmistus

Tarkastuksen valmisteluvaiheessa varmistetaan ensin, että kaikki osapuolet ovat käytettävissä ja valmiit tarkastukseen. Paikalla tehtävissä tarkastuksissa varmistus on täysin pankkivalvonnan sisäinen, mutta sisäisen mallin tarkastuksissa varmistus voidaan ulottaa myös tarkastettavaan yhteisöön. Tällöin EKP yleensä toimittaa

laitokselle täytettäväksi joukon vakiomuotoisia lomakkeita, jotka pyydetään palauttamaan jo ennen sisäisen mallin tai mallimuutoksen hyväksymispyynnön esittämistä. Tämän ns. esihakemuksen avulla tarkastusryhmä voi valmistautua tehtäväänsä ja arvioida yhteisön valmiutta virallisen hyväksymispyynnön tekemiseen. Tarkastettava yhteisö saa puolestaan palautetta siitä, katsooko EKP sen olevan valmis tekemään virallisen hyväksymispyynnön.

Ilmoitus tarkastuksen käynnistymisestä

EKP nimittää tarkastusryhmän päällikön nimityskirjeellä.

EKP ilmoittaa tarkastettavalle yhteisölle tarkastuksen suorittamisesta etukäteen – yleensä muutama viikko ja viimeistään viisi työpäivää ennen tarkastuksen suunniteltua aloituspäivää.¹³ Ennakoilmoitus voidaan jättää tekemättä vain poikkeuksellisissa olosuhteissa (ks. osa 3.3.1, ”Oikeus saada ilmoitus tarkastuksen aloittamisesta”).

EKP ilmoittaa tarkastuksesta tarkastettavan yhteisön nimeämälle johtokunnan/hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenelle kirjeitse. Jos tarkastuksen kohteena olevan luottolaitosryhmän emoyritys sijaitsee yhteiseen valvontamekanismiin osallistuvassa maassa tai jos tarkastuksen kohteena on tytäryritys, jonka emoyritys sijaitsee valvontamekanismiin osallistuvassa maassa, ilmoitus lähetetään pääsääntöisesti emoyritykselle, jonka puolestaan täytyy ilmoittaa tulevasta tarkastuksesta kyseisille tytäryrityksille. Ilmoituskirjeessä mainitaan tarkastusryhmän päällikön nimi sekä tarkastuksen aihe ja tarkoitus.

Tarkastussuunnitelma

Jotta tarkastuksen tavoitteet voidaan saavuttaa mahdollisimman tehokkaasti, tarkastusryhmän päällikkö ja yhteisen valvontaryhmän koordinaattori laativat yhteistyössä tarkastussuunnitelman, josta käyvät ilmi tarkastuksen perustelut, kohdeala ja tavoitteet. Kun tarkastussuunnitelmasta on päästy yhteisymmärrykseen ja mikrovalvonnan pääosasto IV on sen tarkastanut, tarkastusryhmän päällikkö jakaa tehtävät tarkastusryhmän jäsenten kesken.

Ennakkomateriaalipyyntö

Ennen tarkastuksen aloituskokousta tarkastusryhmän päällikkö ilmoittaa tarkastettavalle yhteisölle, keitä tarkastusryhmään kuuluu, ja lähettää sille mahdollisimman pian ennakkomateriaalipyynnön, josta käy ilmi, mitä tietoja tarkastusryhmän näkemyksen mukaan tarvitaan tarkastuksen lähtökohdaksi. Jos

¹³ YVM-kehysasetuksen artiklan 145 kohta 1.

laitoksella on kysyttävää ennakkomateriaalipyynnöstä, se voi pyytää lisätietoja tarkastusryhmän päälliköltä.

Ennakkomateriaalipyynnön yhteydessä tarkastusryhmän päällikkö pyytää myös varaamaan ryhmänsä käyttöön fyysiset työtilat sekä tarkastuksessa tarvittavat tietotekniikka- ja viestintävälineet (ks. osa 3.3.3, ”Työskentelyolosuhteet”). Tarvittavia tietoja ovat yleensä tarkastettavan yhteisön organisaatiokaavio ja kuvaus tarkastuksen kohdealan eri menettelyistä. Lisäksi voidaan pyytää esimerkiksi eri salkkujen lainatietoja. Tarkastettavaa yhteisöä saatetaan pyytää toimittamaan pyydettyjä ennakkomateriaaleja tiedoksi jo ennen aloituskokousta, jotta niitä voidaan tarvittaessa käyttää keskustelun pohjana. Tarkastuksen kuluessa voidaan esittää tarkastuksen kohdealaan liittyviä uusia tietopyyntöjä.

2.2.2 Tarkastusvaihe

Aloituskokous

Kun EKP on ilmoittanut tarkastettavalle yhteisölle tulevasta tarkastuksesta, tarkastusryhmän päällikkö ottaa yhteyttä yhteisön vastuuhenkilöön varmistaakseen, pystytäänkö tarvittavat tiedot toimittamaan ennen aloituskokousta tai aloituskokouksessa ennakkomateriaalipyynnön mukaisesti. Samalla hän vastaa tarvittaessa ennakkomateriaalipyyntöä koskeviin kysymyksiin. Yhteydenoton jälkeen tarkastusryhmän päällikkö päättää aloituskokouksen ajankohdan. Tarkastus alkaa virallisesti aloituskokouksesta.

Aloituskokous on tarkastettavan yhteisön ja tarkastusryhmän ensimmäinen muodollinen tapaaminen. Sen järjestäjänä ja puheenjohtajana toimii tarkastusryhmän päällikkö, ja se pidetään tarkastettavan yhteisön tiloissa, samoin kuin pääsääntöisesti kaikki muutkin tarkastuksen aikaiset tapaamiset (ks. osa 3.1, ”Oikeus päästä tarkastettavan yhteisön toimitiloihin”).

Tarkastusryhmän päällikkö ilmoittaa aloituskokouksesta yhteisen valvontaryhmän koordinaattorille. Koordinaattori ja muita yhteisen valvontaryhmän jäseniä sekä mikrovalvonnan pääosaston IV alaisen vastuutoimiston edustajia voi olla kokouksessa läsnä tarkkailijoina.

Aloituskokouksen järjestelyissä tulee olla riittävästi joustoa sekä keston että osallistujien suhteen, jotta kaikki tarvittavat asiat ja henkilöt saadaan mukaan. Koko tarkastusryhmän tulisi osallistua kokoukseen, ellei se ole ryhmän koon tai muiden olosuhteiden vuoksi epätarkoituksenmukaista.

Kokouksessa tarkastusryhmän päällikkö esittelee ryhmän jäsenet tarkastettavan yhteisön johdolle, kertoo ilmoituskirjettä yksityiskohtaisemmin tarkastuksen tavoitteet ja kohdealan sekä käy läpi sen vaiheet, etenkin alkuvaiheen kokoussuunnitelman. Hän voi esittää kokouksessa myös tarkastusvaiheen alustavan aikataulun ja keston.

Kokouksessa tulisi olla mukana tarkastettavan yhteisön ylimmän johdon edustaja. Edustajan tulisi ensisijaisesti olla se ylimmän hallintoelimen jäsen, joka (liikkeenjohtoon osallistuvan johtajan tehtävässä) vastaa tarkastuksen aiheesta, tai jos tällaista henkilöä ei ole ylimmässä hallintoelimestä, aiheesta vastaava toimivan johdon jäsen. Tarkastusryhmän päällikkö voi tarvittaessa nimetä myös muita henkilöitä, joiden tulisi osallistua kokoukseen.

Tarkastusryhmän päällikkö voi pyytää tarkastettavan yhteisön edustajia esittelemään pääpiirteissään yhteisön organisaatorakenteen, liiketoimintamallin, strategian, hallintoperiaatteet ja -käytännöt sekä tärkeimmät tarkastuksen kohdealaan liittyvät menettelyt. Tarvittaessa hän voi pyytää yhteisöä myös nimeämään pääasiallisen yhteyshenkilön kutakin aihealuetta varten.

Tarkastettavan yhteisön tulisi saada aloituskokouksessa vastaukset mahdollisiin tarkastusta koskeviin kysymyksiinsä. Tarkastusryhmä voi myös asettaa tässä yhteydessä määräajat mahdollisten puuttuvien tietojen toimittamiselle.

Tarkastusohjelman toteutus

Aloituskokouksen jälkeen tarkastusryhmä aloittaa tutkimuksensa tarkastettavan yhteisön tiloissa. Osana tutkimuksia haastatellaan henkilöstöä sekä käydään läpi menettelyjä, raportteja ja aineistoja. Kerätty näyttö dokumentoidaan siltä varalta, että tarkastuksen yhteydessä havaitaan puutteita.

Tarkastuksessa voidaan käyttää esimerkiksi seuraavia tekniikoita.

- **Havainnointi, tietojen tarkistaminen ja analysointi:** tarkoituksena on tarkastaa ja analysoida tarkastettavalta yhteisöltä saadut tiedot sekä havainnoida niihin liittyviä prosesseja. Siksi tarkastusryhmän on saatava kaikki pyytämänsä tiedot ja lukuoikeudet kaikkiin tarvittaviin tietojärjestelmiin (ks. osa 3.3.3, ”Työskentelyolosuhteet”) YVM-asetuksen artiklan 11 mukaisesti.
- **Haastattelut:** haastattelemalla tarkastuksen kannalta olennaisia työntekijöitä tarkastusryhmä kerää tietoa tarkastuksen kohdealueista ja vertaa käytäntöjä menettelykuvauksiin ja organisaatorakenteisiin. Se voi myös kyseenalaistaa käytäntöjä. Merkittävimmissä haastatteluissa on mukana ainakin kaksi tarkastajaa.
- **Menettelyjen testaus:** menettelyt käydään läpi vaihe vaiheelta, jotta voidaan varmistua siitä, että tarkastettavan yhteisön menettelykuvaukset toteutuvat myös käytännössä. Samalla voidaan kiinnittää huomiota menettelyjen johdonmukaisuuteen ja löytää mahdollisia puutteita tai heikkouksia.
- **Otanta / tapauskohtainen tarkastelu:** tarkastelun tuloksen vahvistamiseksi otetaan otos esim. lainasitoumuksista tai muista liiketoiminnan transaktioista, ja sen avulla voidaan myös arvioida tarkastettavan yhteisön riskienhallinnan laatua. Otannalla on suuri merkitys ongelmien ja riskien paikallistamisessa ja

niiden vakavuuden arvioimisessa. Jos otoksen pohjalta tehdään yleisiä johtopäätöksiä, menetelmät esitellään tarkastettavalle yhteisölle.

- **Tietojen vahvistaminen:** tarkastettavan yhteisön toimittamien tietojen eheys, paikkansapitävyys ja johdonmukaisuus on tarkastettava laskemalla lukuja uudelleen, tekemällä vertailuanalyysi ja tarvittaessa jopa pyytämällä vastapuolta vahvistamaan tiedot.
- **Mallin testaus:** tarkastettavaa yhteisöä pyydetään testaamaan malliensa toimivuutta ja niiden tuottamia tuloksia erilaisissa hypoteettisissa ja historiallisissa markkinaolosuhteissa (esimerkiksi skenaarioanalyysin keinoin).

Tarkastusryhmä voi tarkastuksen kuluessa järjestää tarkastettavan yhteisön asiantuntijoiden kanssa tilannepalavereja, joissa alustavista tuloksista ja havainnoista keskustellaan ennen päätöskokousta (ks. osa 3.3.1, ”Oikeus saada tietää tarkastuksen tuloksesta”). Tarkastusryhmä voi tässä yhteydessä antaa tarkastettavan yhteisön tutustua asiakirjaluonnoksiin. Yhteisö voi myös itse pyytää (kohtuuden rajoissa) tarkastusryhmää järjestämään tilannepalavereja.

2.2.3 Raportointivaihe

Tarkastuksen aikana tehtyjen päätelmien pohjalta laaditaan viralliset tarkastushavainnot, jotka kirjataan tarkastusraporttiin tai mallintarkastusraporttiin. Raportin vakio-osat ovat johdanto, taulukkomuotoinen yhteenveto havainnoista sekä yksityiskohtaiset tarkastushavainnot. Raporttiin voidaan sisällyttää myös liitteitä.

Tarkastushavainnot luokitellaan sen mukaan, miten suuri todellinen tai mahdollinen vaikutus niillä on tarkastetun yhteisön taloudelliseen tilanteeseen, tarkastuksen kohteena olevien omien varojen määrään tai omien varojen vaatimuksiin, sisäiseen hallintoon sekä riskien valvontaan ja hallintaan. Vaikutukset luokitellaan seuraavasti:

- (i) vähäinen vaikutus (F1)
- (ii) kohtalainen vaikutus (F2)
- (iii) merkittävä vaikutus (F3)
- (iv) erittäin merkittävä vaikutus (F4).

Valmis raporttiluonnos lähetetään mikrovalvonnan pääosaston IV alaiselle vastuutoimistolle (pankeissa tehtävien tarkastusten toimisto tai sisäisten mallien toimisto) sekä kansalliselle valvontaviranomaiselle, joka tarkastaa johdonmukaisuuden ja voi keskustella raportista tarkastusryhmän päällikön kanssa. Tarkastusryhmän päällikkö viimeistelee tarkastettavalle yhteisölle toimitettavan raporttiluonnoksen johdonmukaisuustarkastuksesta saadun palautteen pohjalta. Jos laitos on ilmoittanut haluavansa viestiä EKP:n kanssa omalla kielellään, se saa raporttiluonnoksen käännettynä kyseiselle kielelle. Prosessin nopeuttamiseksi laitos voi kuitenkin halutessaan sopia EKP:n kanssa (yleisesti tai yksittäisen asiakirjan

osalta), ettei se tarvitse käännöstä. Tämä ei vaikuta sen oikeuteen käyttää valitsemaansa kieltä muissa yhteyksissä.

Tarkastusryhmän päällikkö lähettää tarkastettavalle yhteisölle tarkastusraporttiluonnoksen mukana vakiomuotoisen palautelomakkeen, jonka yhteisö voi halutessaan täyttää. Raporttiluonnoksen pohjalta järjestetään päätöskokous, johon tarkastusryhmän päällikkö kutsuu tarkastettavan laitoksen liiketoimintaa tosiasiallisesti johtavat henkilöt.

Päätöskokouksessa on tarkoitus keskustella raportista tarkastettavan yhteisön kanssa. Päätöskokouksen puheenjohtajana toimii tarkastusryhmän päällikkö, ja kokoukseen kutsutaan myös mikrovalvonnan pääosaston IV alaisen vastuutoimiston, kansallisen valvontaviranomaisen ja yhteisen valvontaryhmän edustajia. Raporttiluonnos tulisi lähettää tarkastettavalle yhteisölle joitakin päiviä ennen päätöskokousta, jotta yhteisö voi valmistautua kokoukseen riittävästi. Jos tarkastettava yhteisö on tytäryritys ja sen emoyritys sijaitsee valvontamekanismiin osallistuvassa maassa, raporttiluonnos toimitetaan tytäryritykselle ja se voidaan toimittaa myös emoyritykselle. Jos taas tarkastettava yhteisö on pankkiryhmittymä, jonka emoyritys sijaitsee mekanismiin osallistuvassa maassa, raporttiluonnos toimitetaan emoyritykselle.

Päätöskokouksessa tarkastusryhmän päällikkö esittelee tarkastuksen tulokset. Tarkastettavalla yhteisöllä on mahdollisuus esittää kirjallisia vastineita kahden viikon kuluessa (ks. osa 3.3.1, "Mahdollisuus esittää huomautuksia tarkastuksessa ilmenneistä seikoista ja havainnoista").

Tarkastusryhmän päällikkö viimeistelee sen jälkeen raporttiluonnoksen ja ottaa tarvittaessa huomioon vastineet. Palautelomakkeeseen lisätään tarkastusryhmän päällikön vastaukset, ja se liitetään loppuraporttiin, jonka tarkastusryhmän päällikkö allekirjoittaa. Sen jälkeen loppuraportti lähetetään tarkastettavalle yhteisölle. Jos tarkastettava yhteisö on pankkiryhmittymä tai tytäryritys, jonka emoyritys sijaitsee yhteiseen valvontamekanismiin osallistuvassa maassa, lopullinen tarkastusraportti toimitetaan emoyritykselle.

Kun kyseessä on paikalla tehtävä tarkastus, raportin pohjalta luonnostellaan joko a) seurantakirje, joka sisältää suosituksia tarkastuksessa havaittujen puutteiden korjaamiseksi, tai b) päätös, jossa esitetään oikeudellisesti velvoittavia valvontatoimia puutteiden korjaamiseksi.

Sisäisen mallin tarkastuksissa raportin pohjalta laaditaan luonnos päätökseksi, joka sisältää mallin tai (soveltuvissa tapauksissa) mallimuutoksen hyväksymisarvioinnin tai muun mallinarvioinnin tuloksen. Raportointivaiheen kulku on esitetty tiivistetysti kaaviossa 2.

Kaavio 2

Raportointivaiheen kulku

- 1) Tarkastusraportin luonnostelu
- 2) Johdonmukaisuustarkastus
- 3) Raporttiluonnos tarkastettavalle yhteisölle
- 4) Päätöskokous
- 5) Tarkastettavan yhteisön vastineet ja raportin viimeistely
- 6) Tarkastusryhmän päällikön allekirjoitus, lopullinen raportti tarkastettavalle yhteisölle
- 7) Seurantakirjeluonnoksen/päätösluonnoksen valmistelu
- 8) Seurantakirjeluonnos/päätösluonnos tarkastettavalle yhteisölle
- 9) Loppukokous (tilanteen mukaan)

2.3 Tarkastuksen tulokset

2.3.1 Ilmoitus vaadittavista korjaavista toimista

Tarkastuksen päätteeksi EKP:llä on mahdollisuus esittää tarkastettavalle yhteisölle suosituksia tai tarvittavia valvontatoimia seuranta-asiakirjassa, joka voi olla joko seurantakirje tai valvontapäätös.

Seurantakirje on yleisempi paikalla tehtävien tarkastusten yhteydessä. Siinä kerrotaan, mihin toimiin valvojat odottavat tarkastettavan yhteisön ryhtyvän. Seurantakirje ei kuitenkaan ole oikeudellisesti velvoittava asiakirja, eikä se edellytä valvontaelimen päätöstä. Sen suhteen ei siis noudateta EKP:n muodollista päätöksentekomenettelyä, johon sisältyy myös oikeus tulla kuulluksi.

Yhteisen valvontaryhmän koordinaattori neuvottelee seurantakirjeestä ja siihen sisällytettävistä suosituksista mikrovalvonnan pääosastoon IV kuuluvan vastuutoimiston kanssa ja lähettää kirjeluonnoksen sitten tarkastettavalle yhteisölle. Paikalla tehtävien tarkastusten tapauksessa kirjeluonnos lähetetään ennen loppukokousta.¹⁴ Yhteisen valvontaryhmän koordinaattori vastaa loppukokouksen järjestämisestä ja toimii myös sen puheenjohtajana. Kokoukseen osallistuu lisäksi tarkastusryhmän päällikkö ja mahdollisesti mikrovalvonnan pääosastoon IV kuuluvan vastuutoimiston edustaja. Loppukokouksessa tarkastettavalle yhteisölle ilmoitetaan

¹⁴ Sisäisen mallin tarkastusprosessiin ei kuulu loppukokousta.

tarkastuksen perusteella suositellut jatkotoimet. Tarkastuksen raportointivaihe päättyy virallisesti loppukokoukseen. Sen jälkeen EKP lähettää tarkastettavalle yhteisölle ja asiaankuuluville kansallisille valvontaviranomaisille lopullisen seuranta-asiakirjan.

Seuranta-asiakirja voi olla myös tarkastettavalle yhteisölle osoitettava EKP:n valvontapäätös, joka sisältää oikeudellisesti velvoittavia valvontatoimia. Sisäisen mallin tarkastuksissa valvontapäätös sisältää lisäksi EKP:n ratkaisun mallin käyttöönottohyväksyntää tai (mahdollista) mallimuutoksen hyväksyntää koskevaan hakemukseen tai EKP:n arvion jo käytössä olevasta mallista.

Valvontapäätös annetaan noudattaen YVM-asetuksen artiklan 26 kohdan 8 mukaista vastustamattajättämismenettelyä sekä YVM-asetuksen artiklassa 22 vahvistettuja ja YVM-kehysasetuksen artikloissa 25 ja 35 täsmennettyjä asianmukaisen menettelyn periaatteita, joiden mukaan päätöksen kohteella on muun muassa oikeus tulla kuulluksi.

Yhteinen valvontaryhmä laatii ehdotuksen päätösluonnokseksi. Sisäisen mallin tarkastuksissa ehdotuksen laatii kuitenkin mikrovalvonnan pääosaston IV alainen vastuutoimisto tarkastusraportin ja johdonmukaisuustarkastuksen tulosten pohjalta. Tällöin ehdotus lähetetään tarkastettavaksi yhteiselle valvontaryhmälle.

Sekä paikalla tehtävissä tarkastuksissa että sisäisen mallin tarkastuksissa päätösluonnosehdotus toimitetaan valvontaelimen hyväksyttäväksi. Hyväksytty valmis päätösluonnos lähetetään tarkastettavalle yhteisölle, jolla on oikeus tulla kuulluksi YVM-kehysasetuksen artiklan 31 mukaisesti. Kuulemisajan¹⁵ päätyttyä yhteinen valvontaryhmä tai sisäisen mallin tarkastusten yhteydessä mikrovalvonnan pääosaston IV alainen vastuutoimisto ottaa huomioon tarkastettavan yhteisön vastineet ja muuttaa tarvittaessa päätösluonnosta niiden pohjalta. Jos päätösluonnosta muutetaan, se toimitetaan uudelleen valvontaelimen hyväksyttäväksi. Hyväksytty päätösluonnos toimitetaan EKP:n neuvostolle. Kun EKP:n neuvosto on hyväksynyt päätösluonnoksen vastustamattajättämismenettelyllä, lopullinen EKP:n päätös lähetetään tarkastettavalle yhteisölle, ja se tulee voimaan välittömästi.

Kun kyseessä on sisäisen mallin tarkastus, EKP:n valvontapäätöksessä otetaan kantaa mallin hyväksymispyyntöön, mutta lisäksi siinä voidaan muun muassa asettaa ehtoja, rajoituksia, veloitteita ja suosituksia.

- (i) Ehdot: EKP:n myöntämä lupa käyttää tai muuttaa sisäistä mallia tai laajentaa sen soveltamisalaa tulee voimaan vasta, kun tarkastettava yhteisö on toteuttanut tietyt korjaavat toimet oikeudellisten vaatimusten noudattamiseksi.
- (ii) Rajoitukset: Mallin käyttöalaa rajataan tai muokataan esimerkiksi siten, että estetään mallin käyttö tietyjen salkkujen kohdalla tai vaaditaan muutoksia tietyjen parametrien arvoihin tai laskettuihin omien varojen vaatimuksiin.

¹⁵ Kuulemisaika on yleensä kaksi viikkoa. Tarkastettava yhteisö voi kuitenkin toimittaa vastineensa jo ennen kuulemisajan päättymistä tai pyytää lisäaikaa.

Kaikkia rajoituksia tulee soveltaa mallin hyväksymispäätöksen voimaantulopäivästä lähtien eli yleensä välittömästi, ellei päätöksessä ilmoiteta täsmällistä päivämäärää, josta lähtien uutta mallia käytetään.

- (iii) Velvoitteet: Tarkastettavalta yhteisöltä vaaditaan korjaavia toimia oikeudellisten vaatimusten noudattamiseksi, mutta mallin käyttöönottoa ei lykätä eikä sen käyttöä rajoiteta. Velvoitteisiin sisältyy aina määräaika, johon mennessä korjaavat toimet pitää toteuttaa.
- (iv) Suositukset: Tarkastettavalle yhteisölle suositetaan toimia. Suositukset eivät ole oikeudellisesti velvoittavia.

Jos rajoituksia ei noudateta tai velvoitteiden täyttämistä ei pystytä osoittamaan määräaikaan mennessä riittävästi toteen, EKP voi ottaa hyväksymispäätöksen uudelleen harkintaan tai jopa perua hyväksynnän osittain tai kokonaan.

Sisäisen mallin tarkastuksen jälkeen annetaan yleensä valvontapäätös ja paikalla tehtävien tarkastusten jälkeen suositus.

2.3.2 Seurantavaihe

Suosituksien ja toimenpidesuunnitelma

Tarkastuksen seurantavaihe on yhteisen valvontaryhmän vastuulla.

Toimien seuranta alkaa, kun EKP on lähettänyt tarkastettavan yhteisön toimitusjohtajalle (paikalla tehtävän tarkastuksen yhteydessä) lopullisen seurantakirjeen/valvontapäätöksen tai (sisäisen mallin tarkastuksen yhteydessä) lopullisen päätöksen, joka sisältää suositellut/tarvittavat korjaavat toimet tai valvontatoimet sekä niiden mahdolliset määräajat (ks. osa 2.3.1, ”Ilmoitus vaadittavista korjaavista toimista”). Seurantavaiheessa varmistetaan, että tarkastettava yhteisö suorittaa EKP:n edellyttämät toimet ajoissa.

Jos tarkastuksen jälkeen annetaan valvontapäätös, yhteisöä kehoitetaan toimittamaan EKP:n asettamaan määräaikaan mennessä vastaus ja toimenpidesuunnitelma, josta käy yksityiskohtaisesti ilmi, miten yhteisö aikoo toteuttaa EKP:n edellyttämät korjaavat toimet. Yhteisen valvontaryhmän koordinaattori arvioi vastauksen sisällön.

Korjaavien toimien toteutuksen seuranta

Yhteisen valvontaryhmän koordinaattori seuraa korjaavien toimien toteutusta tarkastettavassa yhteisössä, kunnes toimet on toteutettu kaikilta osin. Yhteisön voidaan edellyttää raportoivan koordinaattorille määräajoin korjaavien toimien etenemisestä.

Toimenpidesuunnitelmassa asetetun määräajan umpeuduttua EKP voi

- päättää seurantavaiheen,¹⁶ jos se katsoo tarkastettavan yhteisön toteuttamien korjaavien toimien olevan kaikilta osin seuranta-asiakirjan vaatimusten mukaisia
- pyytää lisätietoja, joiden pohjalta toimenpidesuunnitelmaa muutetaan.

Mikäli tarkastettava yhteisö ei ole toteuttanut päätöksessä määrättyjä toimia annetussa määräajassa, EKP:llä on valtuudet panna täytäntöön valvontatoimia¹⁷.

¹⁶ Seurantavaiheen päättämiseksi voidaan edellyttää, että tarkastettava yhteisö on täyttänyt päätökseen perustuvat velvoitteensa.

¹⁷ EKP:llä on valta langettaa hallinnollisia seuraamuksia tai määrätä toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on estää tai ratkaista pankkien kriisejä. Valvontaelimen laatimat seuraamuspäätösluonnokset on hyväksyttävä EKP:n neuvostolla YVM-asetuksen artiklan 26 kohdan 8 ja 22.1.2014 annetun päätöksen EKP/2014/1 artiklan 13 g mukaisesti (päätokeellä muutetaan Euroopan keskuspankin työjärjestyksen hyväksymisestä tehtyä päätöstä EKP/2004/2, ja artiklassa 13 g säädetään vastustamattajättämismenettelystä).

3 Tarkastusperiaatteet

3.1 Valvonta- ja tarkastusvaltuudet

Yleisperiaate

Tarkastusryhmän ja tarkastettavan yhteisön yhteisenä tavoitteena tulisi olla, että tarkastus suoritetaan asianmukaisesti ja tehokkaasti. Tarkastettavan yhteisön sisäisiä sääntöjä ja periaatteita ei tulisi soveltaa siten, että tavoitteen saavuttaminen estyy.

Oikeus päästä tarkastettavan yhteisön toimitiloihin

Tarkastusryhmällä on oikeus päästä tarkastuksen kohdealaan kuuluvien yhteisöjen toimitiloihin tarkastuksen suorittamiseksi.¹⁸

Omaisuuksensuojaa koskevassa lainsäädännössä on maiden välisiä eroja, ja osassa maista lainsäädäntö edellyttää, että tarkastuksille haetaan maan oikeusviranomaisen lupa. Tällöin EKP:n on YVM-asetuksen artiklan 13 mukaan noudatettava maan kansallista lainsäädäntöä.

Oikeus tieto- ja asiakirjapyyntöihin

Tarkastusryhmä voi toteuttaa kaikki tarkastuksen piirissä tarvittavat tutkimukset kenestä tahansa valvontamekanismin osallistuvaan jäsenvaltioon sijoittautuneesta tai siellä sijaitsevasta, YVM-asetuksen artiklan 10 kohdassa 1 tarkoitetusta luonnollisesta tai oikeushenkilöstä¹⁹ tai sellaisesta muusta yrityksestä, jonka konsolidoidussa valvonnassa EKP toimii konsolidointiryhmän valvojana. Tarkastusryhmällä on siis tarkastuksen piiriin kuuluvien toimintojen ja toimenpiteiden yhteydessä oikeus²⁰

- vaatia tarkastettavalta yhteisöltä kaikki tarvittavat tiedot, selvitykset ja perustelut
- saada ja tutkia kaikki vaatimansa asiakirjat, kuten kirjanpito, rekisterit, sopimukset, tilinpäätökset, viralliset raportit, kirjanpitoasiakirjat ja menetelmäasiakirjat

¹⁸ YVM-asetuksen artiklan 12 kohta 2 ja YVM-kehysasetuksen artiklan 143 kohta 3.

¹⁹ Näitä henkilöitä ovat yhteiseen valvontamekanismin osallistuviin jäsenvaltioihin sijoittautuneet luottolaitokset, rahoitusalan holdingyhtiöt, rahoitusalan sekaholdingyhtiöt ja monialan holdingyhtiöt, niihin kuuluvat henkilöt sekä kolmannet osapuolet, joille nämä yhteisöt ovat ulkoistaneet toimintoja tai tehtäviä.

²⁰ YVM-asetuksen artiklojen 10 ja 11 sekä YVM-kehysasetuksen artiklan 139 mukaisesti.

- ottaa kopioita tai otteita mainituista asiakirjoista, ellei niitä ole toimitettu sähköisesti
- saada lukuoikeus kaikkiin tarkastettavan yhteisön käyttämiin tietojärjestelmiin, tietokantoihin, tietoteknisiin työkaluihin, sähköisiin tiedostoihin ja tietoihin, jotka ovat tarpeen tarkastuksessa.

Oikeus saada selvityksiä

Tarkastusryhmällä on oikeus saada kirjallisia tai suullisia selvityksiä asemaan katsomatta keltä tahansa YVM-asetuksen artiklan 10 kohdassa 1 tarkoitetulta henkilöltä, joka voi antaa sille tarkastuksen kannalta hyödyllisiä tietoja ja asiakirjoja. Tämän oikeuden nojalla tarkastusryhmä voi vaatia tarkastettavan yhteisön edustajilta tai henkilöstöltä yhteistyötä kulloinkin tarvittavan tiedon luonteen mukaisesti²¹.

EKP voi myös haastatella ketä tahansa haastatteluun suostuvaa henkilöä tutkimuksen kohteeseen liittyvien tietojen keräämiseksi.

Tietojenvaihto lakisääteisten tilintarkastajien kanssa

Vakavaraisuusdirektiivin artiklan 56 alakohdan f sekä asetuksen (EU) N:o 537/2014²² artiklan 12 kohdan 2 nojalla tarkastusryhmän päällikkö voi ottaa yhteyttä tarkastettavan yhteisön lakisääteisiin tilintarkastajiin kaikkien tarkastuksen kannalta olennaisten tietojen ja näkökohtien keräämiseksi.

Oikeus pyytää apua kansalliselta valvontaviranomaiselta vastustustapauksissa

Asiaankuuluvan kansallisen valvontaviranomaisen on YVM-asetuksen artiklan 12 kohdan 5 nojalla annettava tarkastusryhmän päällikölle kansallisen lainsäädännön mukaisesti apua tilanteissa, joissa kuka tahansa henkilö vastustaa tarkastusta.

3.2 Tarkastusryhmän toimintatavat

Tarkastusryhmä toimii tehtävissään eettisesti ja ammattimaisesti noudattaen sovellettavaa lainsäädäntöä, sääntelyä ja ammattikäytäntöä. Se ottaa huomioon tarkastettavan yhteisön mahdolliset toiminnalliset rajoitteet, kunhan tämä ei haittaa tarkastuksen suorittamista.

²¹ YVM-asetuksen artiklan 11 mukaisesti.

²² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 537/2014, annettu 16 päivänä huhtikuuta 2014, yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen lakisääteistä tilintarkastusta koskevista erityisvaatimuksista ja komission päätöksen 2005/909/EY kumoamisesta (EUVL L 158, 27.5.2014, s. 77).

Salassapitovelvollisuus

YVM-asetuksen artiklassa 27 on määritelty EKP:n salassapitovelvollisuus yhteisen valvontamekanismin piirissä. Artiklassa todetaan, että ”valvontaelimen jäsenten ja valvontatehtäviä hoitavan EKP:n henkilöstön ja osallistuvien jäsenvaltioiden lähetetyn henkilöstön on noudatettava EKPJ:n ja EKP:n perussäännön 37 artiklassa ja asiaa koskevissa unionin säädöksissä vahvistettuja salassapitovelvollisuuksia vielä tehtäviensä päättymisen jälkeenkin”.

Lisäksi vakavaraisuusdirektiivin artiklan 53 (ja sen kansallisten täytäntöönpanosäännösten) mukainen salassapitovelvollisuus koskee kaikkia, jotka ovat olleet toimivaltaisten viranomaisten palveluksessa tai toimineet tilintarkastajina tai asiantuntijoina toimivaltaisten viranomaisten lukuun. Yleinen salassapitovelvollisuus tarkoittaa, etteivät nämä henkilöt saa ilmaista tehtävissään saamiaan tietoja kuin tietyissä tapauksissa, joista on säädetty laissa.

Ulkopuoliset yritykset on sopimusteitse veloitettu noudattamaan EKP:n tiukkoja salassapitovelvollisuuksia: niin yrityksen kuin sen työntekijöiden on allekirjoitettava henkilökohtaiset salassapitosopimukset. Tarkastuksen aikana varmistetaan lisäksi, että tietoja jaetaan ainoastaan siinä määrin kuin se on tarpeen ja että luottamukselliset tiedot suojataan mahdollisimman hyvin.

Salassapitovelvollisuus koskee tarkastusryhmän jäsenten tietoon tarkastuksen yhteydessä tulleita seikkoja, toimia, kaikkia luottamuksellisia tietoja sekä muita sellaisia tietoja, jotka eivät ole julkisia.

Riippumattomuus ja puolueettomuus

EKP:n ja tarkastusryhmässä edustettujen kansallisten valvontaviranomaisten on varmistettava, ettei tarkastusryhmän jäsenille synny eturistiriitoja.

Tarkastuksissa noudatettavat toimintasäännöt on kirjattu yhteisen valvontamekanismin eettisiin sääntöihin²³ ja etenkin niiden artiklaan 10, jossa säädetään etujen vastaanottamiskiellosta. Artiklan kohdan 3 mukaan kiellosta ei tehdä (kohdassa 2 sallittuja) poikkeuksia sellaisten etujen suhteen, joita luottolaitokset tarjoavat EKP:n tai kansallisten valvontaviranomaisten henkilöstölle paikalla tehtävien tarkastusten tai tilintarkastusten aikana, lukuun ottamatta arvoltaan vähäistä vieraanvaraisuutta työhön liittyvien kokousten yhteydessä.

Tarkastusten yhteydessä tarkastusryhmän jäsenet eivät saa antaa neuvoja eivätkä ilmaista henkilökohtaisia mielipiteitä.

²³ Euroopan keskuspankin suuntaviivat (EU) 2015/856, annettu 12 päivänä maaliskuuta 2015, yhteisen valvontamekanismin eettisiä sääntöjä koskevista periaatteista (EKP/2015/12) (EUVL L 135, 2.6.2015, s. 29)

Tarkastettavan yhteisön sisäisten sääntöjen noudattaminen

Tarkastusryhmän on noudatettava tarkastettavan yhteisön ilmoittamia tietosuojaa, tietojärjestelmiä ja toimitiloihin pääsyä koskevia sisäisiä sääntöjä, kunhan ne eivät ole ristiriidassa tarkastuksen tarpeiden kanssa. Tarkastusryhmän jäsenet eivät saa käyttää tarkastusta varten saamiaan laitteita tai pääsyoikeuksia luvattomiin tarkoituksiin. Heillä on oltava lukuoikeus tarkastuksessa tarvittaviin tietojärjestelmiin ja tietokantoihin, mutta he eivät saa pyytää eivätkä ottaa vastaan asiakirjojen tai sisäisten tietojen muokkausoikeuksia.

3.3 Tarkastettavan yhteisön oikeudet ja valvojen odotukset

3.3.1 Tarkastettavan yhteisön oikeudet

Oikeus saada ilmoitus tarkastuksen aloittamisesta

YVM-kehysasetuksen artiklan 145 kohdan 1 mukaisesti EKP ilmoittaa tarkastettavalle yhteisölle tulevasta tarkastuksesta viimeistään viisi työpäivää ennen tarkastuksen aloittamista. Saman artiklan kohdassa 2 kuitenkin todetaan, että jos tarkastuksen asianmukainen kulku ja tehokkuus niin vaativat, EKP voi suorittaa tarkastuksen myös ilmoittamatta siitä etukäteen tarkastettavalle yhteisölle.

Mahdollisuus esittää huomautuksia tarkastuksessa ilmenneistä seikoista ja havainnoista

Tarkastettava yhteisö voi kahden viikon aikana esittää kirjallisia vastineitaan raporttiluonnokseen, etenkin sen johdanto-osaan ja tärkeimpiin havaintoihin. Vastineet kirjataan raporttiluonnoksen yhteydessä toimitettavaan kolmisarakkeiseen lomakkeeseen. Sen ensimmäiseen sarakkeeseen tarkastettava yhteisö kopioi kohdat, joita se haluaa kommentoida. Itse vastineet esitetään toisessa sarakkeessa, ja kolmas sarake on varattu tarkastusryhmän päällikön vastauksille. Täytetty vastinelomake lisätään lopullisen raportin liitteeksi. Tarkastusryhmän päällikkö ottaa vastineet huomioon viimeistellessään raportin päätöskokouksen jälkeen.

Oikeus saada tietää tarkastuksen tuloksesta

Tarkastettavan yhteisön ylin johto voi tarkastuksen aikana pyytää tarkastusryhmän päällikköä järjestämään tilanpalavereja, joissa käsitellään tarkastuksen etenemistä tai muita siihen liittyviä seikkoja. Näissä palavereissa tarkastettava yhteisö voi esittää huomautuksiaan tarkastuksesta ja tuoda esiin hyödyllisiä tietoja. Tarkastettavan yhteisön tulisi ennen palaveria ilmoittaa käsiteltävät aiheet sekä palaverin järjestämisen perusteet ja tavoitteet.

Tarkastusvaiheen päätyttyä järjestetään päätöskokous, jossa tarkastusryhmän päällikkö keskustelee tarkastetun yhteisön kanssa tarkastushavainnoista ja muista alustavaan tarkastusraporttiin kirjatusta seikoista.

Tarkastuksen tulokset ilmoitetaan tarkastettavalle yhteisölle (tai tarvittaessa sen emoyritykselle, ks. osa 2.2.3, ”Raportointivaihe”) loppuraportissa, jonka tarkastusryhmän päällikkö allekirjoittaa. Raportin kuitenkin lähettää EKP. Raportin mukana lähetetään yleensä seurantakirjeluonnos, johon on kirjattu tarkastetulle yhteisölle suositetut korjaavat toimet, tai päätösluonnos, joka sisältää tarvittavat valvontatoimet. Seurantakirjeluonnoksesta keskustellaan tarkastettavan yhteisön kanssa loppukokouksessa, jossa puhetta johtaa yhteisen tarkastusryhmän koordinaattori ja jossa myös tarkastusryhmän päällikkö on läsnä. Valvontapäätöksen yhteydessä ei yleensä tarvita loppukokousta, sillä tarkastettavalla yhteisöllä on oikeus tulla kuulluksi myöhemmässä vaiheessa.

3.3.2 Tarkastettavaan yhteisöön kohdistuvat valvojien odotukset

Tarkastusryhmän työskentelyolosuhteet

Tarkastettavan yhteisön on huolehdittava kaikista tarvittavista järjestelyistä, jotta tarkastusryhmä pystyy käyttämään YVM-asetuksen luvun III jakson 1 mukaisia tarkastusvaltuuksiaan kaikilta osin. Tarkastusryhmän jäsenten käytettävissä on erityisesti oltava kaikki tarkastuksessa tarvittavat asiakirjat ja kaikki asiantuntijat, joilta voidaan saada kulloinkin tarvittavat tiedot.

Tarkastuksen aikana saatujen tietojen salassapito

Tarkastettavan yhteisön odotetaan pitävän sovellettavan lainsäädännön mukaisesti salassa EKP:ltä ja kansallisilta valvontaviranomaisilta tarkastuksen ja sen seurannan yhteydessä saamansa asiakirjat. Vastaavasti tarkastusryhmän päällikkö vastaa tarkastettavan yhteisön toimittamien asiakirjojen salassapidosta.

Tiedottaminen tarkastuksen aikana

Tarkastettavan yhteisön tulisi ilmoittaa tarkastusryhmän päällikölle mahdollisista vaikeuksista tämän oppaan ohjeiden noudattamisessa, etenkin jos vaikeudet saattavat vaikuttaa tarkastussuunnitelmaan tai tarkastuksen keston.

Tarkastusryhmän päällikön tulisi vastaavasti raportoida ilmoitetuista vaikeuksista ja niiden mahdollisesta vaikutuksesta tarkastuksen keston ja tuloksiin EKP:lle ja kansalliselle valvontaviranomaiselle.

3.3.3 Tarkastettavan yhteisön edustajilta tarkastuksen aikana odotettava yhteistyö

Tarkastettava yhteisö ja tarkastusryhmän päällikkö sopivat tarkastuksen alussa sen käytännön järjestelyistä, kuten pääsystä yhteisön toimitiloihin, tiedonsaantivaatimuksista ja kokouksista.

Toimintaedellytykset

Tarkastettavan yhteisön tulisi huolehtia siitä, että tarkastusryhmällä on asianmukaiset toimintaedellytykset, kuten lukittavat toimistot, henkilökohtaiset työpisteet sekä internetyhteys ja puhelin sopivissa tiloissa lähellä tarkastuksen kohdealuetta.

Tarkastusryhmä voi vaatia yhden tai useamman sähköpostitilin luomista tarkastettavan yhteisön sähköpostijärjestelmään tapaamisten järjestämisen ja vaadittavien asiakirjojen toimittamisen helpottamiseksi. Tarkastuksen päätyttyä tarkastusryhmä voi vaatia tarkastettavaa yhteisöä toimittamaan kopion näiden sähköpostitilien sisällöstä.

Vaadittujen tietojen toimittaminen

Tarkastusryhmän vaatimat asiakirjat tulisi toimittaa pääsääntöisesti sähköisessä muodossa mutta vaadittaessa myös paperilla.

Tarkastusryhmän työn helpottamiseksi tarkastettavan yhteisön tietojärjestelmään (tai tarvittaessa suojatulle jaetulle verkkolevyllä tietojen vaihtoa varten) voidaan luoda aiheittain eritelty kansio, johon tarkastusryhmän jäsenillä on käyttöoikeudet ja johon voidaan tallentaa asiakirjoja.

Tarkastettavan yhteisön henkilöstön käytettävyys

Tarkastettavan yhteisön johdon ja henkilöstön odotetaan vastaavan tarkastusryhmän haastattelu- ja tietopyyntöihin ilman aiheettomia viivytyksiä. Heidän tulisi tehdä yhteistyötä vilpittömässä mielessä, ripeästi ja ammattimaisesti.

Tietopyyntöihin tulisi vastata täsmällisesti mutta kattavasti, ja vaaditut tiedot tulisi toimittaa sovituksessa ajassa. Tarkastusryhmän jäsenille tulisi ilmoittaa myös sellaiset tarkastukseen liittyvät olennaiset tiedot, joita ei ole erikseen pyydetty.

Tarkastettavan yhteisön odotetaan toimittavan välittömästi saatavilla olevat asiakirjat ja tiedostot mahdollisimman nopeasti, ja muut asiakirjat ja tiedostot tulisi toimittaa tarkastusryhmän päällikön määrittämässä kohtuullisessa ajassa. Tarkastusryhmän päällikön tulisi ottaa tarkastettavan yhteisön mahdollisia tiedonantovaikeuksia arvioidessaan huomioon tarkastuksen aikarajoitteet ja asettaa tietopyynnöt sen mukaan tärkeysjärjestykseen.

Tapaamisten järjestäminen

Tarkastettavan yhteisön tulisi edesauttaa tapaamisten järjestämistä tarkastusryhmän valitsemien yhteyshenkilöiden kanssa. Nämä henkilöt voivat olla minkä tahansa tasoisia sisäisiä tai ulkopuolisia toimijoita, esimerkiksi konsultteja tai ulkoistettujen palvelujen tarjoajia. Tarkastettavan yhteisön tulisi huolehtia siitä, että kaikki haastattelut järjestetään niin nopeasti kuin mahdollista.

Tarkastettavan yhteisön edustajien asema

Odotuksena on, että tarkastettavan yhteisön ylimmän johdon edustaja (ks. osa 2.2.2 ”Aloituskokous”) on läsnä yhteisön strategiaa ja operatiivisia linjauksia koskevissa tapaamisissa tai häntä edustaa riittävän korkeassa asemassa oleva varahenkilö. Ylimmän johdon edustajan tulisi osallistua erityisesti tarkastuksen aloituskokoukseen sekä päätöskokoukseen ja loppukokoukseen, joissa esitetään tarkastusryhmän havainnot ja yhteisen valvontaryhmän koordinaattorin suositukset. Tarkastusryhmän päällikkö voi nimetä myös muita edustajia, joiden tulisi olla tapaamisissa läsnä.

Yhteyshenkilön nimeäminen

Tarkastusryhmän päällikkö voi edellyttää, että tarkastettava yhteisö nimeää organisaatiostaan riittävän korkeassa asemassa olevan yhteyshenkilön. Näin varmistetaan, että tarkastusryhmän pyynnöt käsitellään asianmukaisesti ja riittävän nopeasti ja että ryhmä pystyy ottamaan suoraan yhteyttä tarvittaviin henkilöihin. Yhteyshenkilö voi edesauttaa tarkastusryhmän ja tarkastettavan yhteisön välistä yhteydenpitoa.

Yhteyshenkilöksi tulisi nimetä riittävän korkeassa asemassa oleva henkilö, jolla on tarpeeksi suuret toimintavaltuudet voidakseen järjestää haastatteluja, vastata tietopyyntöihin ja huolehtia niiden seurannasta. Tarkastettavan yhteisön vastuulla on varmistaa, että nimetty yhteyshenkilö tai tarvittaessa hänen sijaisensa on tavanomaisena virka-aikana käytettävissä, jotta vältetään turhat viivästykset tai tarkastuksen estyminen.

Jos tarkastusryhmän päällikkö katsoo sen aiheelliseksi, kaikilla tarkastusryhmän jäsenillä tulee olla kuitenkin mahdollisuus ottaa yhteyttä kehen tahansa tarkastettavan yhteisön henkilöstön jäseneseen myös suoraan ja järjestää tapaamisia ilman, että yhteyshenkilö on läsnä.

3.4 Tarkastuksen kielijärjestelyt

YVM-kehysasetuksen artiklassa 24 säädetään, että valvottavat yhteisöt ja muut juridiset tai luonnolliset henkilöt, joita EKP:n valvontamenettely koskee henkilökohtaisesti, voivat suostua käyttämään yksinomaan yhtä unionin virallista kieltä kirjallisessa viestinnässään, ja myös EKP:n valvontapäätöksissä. Jos

valvottava ryhmittymä päättää, että koko ryhmittymä käyttää viestinnässään EKP:n kanssa yhtä ainoaa EU:n virallista kieltä, sen on ilmoitettava yhteisen valvontaryhmän koordinaattorille kirjeitse, mikä kielen se on valinnut.

Tarkastusryhmän päällikön kanssa tulisi tehokkuussyistä sopia jo tarkastuksen alussa, mitä kieltä työkielenä käytetään.

Tarkastusraportin kieli

Yhteisen pankkivalvonnan työkieli on englanti, joten tarkastuksen päätteeksi laadittava tarkastusraportti toimitetaan EKP:lle ja tarkastettavalle yhteisölle englanniksi. Jos tarkastettava yhteisö kuitenkin on sopinut EKP:n kanssa jonkin muun EU:n virallisen kielen käyttämisestä YVM-kehysasetuksen artiklan 24 kohdan 2 mukaisesti, EKP toimittaa tarkastettavalle yhteisölle tarkastusraportin käännettynä tämän valitsemalle kielelle. Tarkastettava yhteisö voi halutessaan tehostaa ja nopeuttaa prosessia ilmoittamalla, ettei tarvitse raporttiluonnoksen ja lopullisen raportin käännöksiä. Ilmoitus ei vaikuta yhteisön oikeuteen käyttää valitsemaansa kieltä jatkossa muissa yhteyksissä.

© Euroopan keskuspankki, 2018

Postiosoite 60640 Frankfurt am Main, Germany
Puhelin +49 69 1344 0
Internet www.bankingsupervision.europa.eu

Kaikki oikeudet pidätetään. Kopiointi on sallittu opetuskäyttöön ja ei-kaupallisiin tarkoituksiin, kunhan lähde mainitaan.

Termien ja lyhenteiden selityksiä on EKP:n pankkivalvontasivuilla olevassa (englanninkielisessä) [sanastossa](#).